

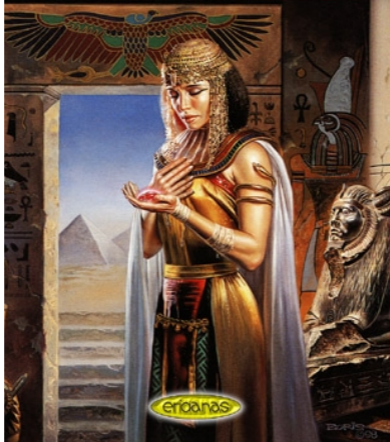

Pasaullinēs fantastikas Aukso fondas

Andre Norton

LAIKO ŠMĒKLOS

Andre Norton

LAIKO ŠMĒKLOS

(Mokslinis) fantastinis romanas ir
apysaka

Jaunai archeologei Talahasei Mitford į rankas atsitiktinai patenka senas afrikietiškas artefaktas. Pakludama paslaptį, kuriai ji valia, mergina ne savo noru pereina laiko vartus, skiriančius josios pasaulį nuo kitų, egzistuojančių toje pačioje erdvėje. Ir pirmiausia, ką atsipeikėjusi Talahasė išvysta svetimajame pasaulyje – negyva senovės Egipto princesė, kuri atrodo tarsi iš akies traukta pati archeologė...

Iš anglų kalbos vertė BRONIUS BRUŽAS
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
220 tomas Serija įkurta 1990 m.

Andre Norton - WRAITHS OF TIME
New York, Fawcett, 1980

Copyright © by Andre Norton, 1976

Cover art copyright © by Boris Vallejo, 1999

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2001
Elektroninė versija © Knygute.lt, 2010

Turiny

LAIKO ŠMĖKLOS

KVAITO GINTARAS

Pastabos

LAIKO ŠMĖKLOS

Dėžė gulėjo per vidurį stalo. Džeisono Robinso įjungta ryški šviesa nutvieskė kažkada baltas, bet nuo amžių pageltonavusias aštuoniolikos colių ilgio sienes, blizgančias it lakutas medis. Galbūt man tik taip atrodo, pagalvojo Talahasė. Šis artefaktas buvo kažkoks... Suradusi mintyse tinkamą žodį mergina suprato, kad neišdrįs ištarti jo balsu. Kerintis, štai koks. Tiek dangtis, tiek keturi diskai ant visų dėžės šonų puikavosi auksinėmis inkrustacijomis. Nė neprisilietus aišku, jog tai grynas, minkštas senovinių laikų auksas.

- Na... - žilaplaukis, akivaizdžiai viskam vadovaujantis vyriškis šiek tiek palinko į priekį, - ... gal turite kokių nors minčių, panele Mitford?

Talahasė negalėjo atitraukti akių nuo artefakto, į kurį spoksojo nuo to momento, kai Džeisonas įjungė stalinę lempą.

- Sunku pasakyti, - prisipažino ji. - Tai panašu į Afrikos piešinių elementus. Matote? - ji parodė pirštu į dangtį, ant kurio tarsi gyvatė vinguriavo auksinės inkrustacijos juostelė, patamsėjusi nuo laiko, kaip ir pati dėžė. Visgi keistoji spiralė

neturėjo pirmagalio, tik įmantriu kampu sule-
nktą tauraus metalo atraižėlę - vaizdelis truputį
priminė stilizuotą medžioklinį peilį. - Tai dviejų
gerai žinomų senosios karalystės emblemu
kombinacija. Šioji, viršuje, mano nuomone, kita-
dos priklausė Merojės valdovams. Visa kita - iš
vėlesnio periodo. Galbūt tai simboliniai gyvatės
formos kardo ašmenys. Bet, kiek žinau, dar nie-
kas nebuvo radęs šiųdviejų formų, taip artimai
susietų. Merojės dinastijos daug ką perėmė iš
Egipto, kurioje gyvatė buvo karališkos valdžios
ženklas, netgi karūnos dalis. Šie diskai... - ji
pamojo į dėžės šonus, - ... taip pat turi simbo-
linę reikšmę. Jie labai panašūs į auksinius žen-
klelius, kuriuos segėdavo ašančių "sielos globė-
jai", karaliaus tarnai, privalėję apsaugoti savo
šeimininką nuo visuotinio blogio. Nepaisant to,
kad čia atsispindi du ar net trys Afrikos istorijos
periodai, pati dėžė turėtų būti labai sena...

- Vadinasi, tai muziejinė retenybė? - neatlyžo
vyriškis, kurį Džeisonas pristatė Rodžeriu
Najumi. Žilaplaukis kalbėjo nekantriai, tarytum
būtų tikėjęsis sulaukti iš merginos aiškios nuo-
monės, tačiau balso intonacija tepažadino
karingą Talahasės užsispyrimą.

- Pone Najau, aš esu archeologijos studentė ir
šiuo metu padedu kataloguoti Liuiso Bruko

kolekciją. Norint sužinoti, koks artefakto amžius, reikėtų atlikti daugybę testų, kurie neįmanomi be atitinkamų prietaisų. Kita vertus, apdaila... - ji nutilo ir po sekundės pati uždavė klausimą: - Ar jūs esate matęs skeptrą iš Bruko kolekcijos?

- Ką tai turi bendro su mūsų reikalu? Nejau norite pasakyti, jog dėžė... - Najus atsigręžė į stalą, - ... galėtų būti tos kolekcijos dalimi?

- Jei taip ir yra, - mergina pasistengė kruopščiai suformuluoti atsakymą, - jos niekas neįtraukė į oficialią muitinės inventORIZACIJĄ. Vis dėlto man kai kas neaišku... - Talahasė papurtė galvą. - Jums reikia ne spėlionių, o tikslių faktų. Patarčiau parodyti dėžę daktarui Romanui Keriui, kuris atvyksta tyrinėti kolekcijos. Jis garsėja kaip vienas geriausių Sudano meno žinovų.

- Tu tikra, jog tai iš Sudano? - dabar atėjo eilė klausti Džeisonui.

Talahasė gūžtelėjo pečiais.

- Aš jau sakiau, jog dėl nieko nesu tikra. Man regis, artefaktas senas, labai senas. Be abejo, kilęs iš Afrikos. Tačiau tokios simbolių kombinacijos dar niekada neregėjau. Ar galėčiau?... - mergina siekė dėžės, kai Najaus ranka žaibišku

judesiu suspaudė jos riešą.

Ji pažvelgė į vyriškį, priblokšta ir susierzinusi.

- Tu nesupranti, - skubiai įsiterpė Džeisonas, tarsi bijodamas, kad nesugebės pažaboti nar-taus jos būdo lygiai taip pat, kaip neįstengdavo padaryti to vaikystėje. - Šis daiktas karštas!

- Karštas?

- Jis spinduliuoja kažkokią energijos formą. - Najus tyrinėjo merginą savo skvarbiomis aki-mis. - Būtent taip ir radome dėžę.

Gryno atsitiktinumo dėka. - Žilaplaukis paleido Talahasės ranką, ir šioji trūktelėjusi pasislėpė merginos glėbyje. - Vienas iš mūsų darbuotojų norėjo pasidėti bagažą oro uosto saugykloje. Jis kaip tik turėjo Geigerio skaitiklį, kuris pradėjo veikti. Patikrinęs šalia esančias kameras, vyrukas aptiko radiacijos šaltinį. Tada paskambino man. Gavome atsarginį raktą ir kameros viduje radome štai šį daiktą.

- Radioaktyvus, - sumurmėjo Talahasė. - Bet kaip...

Najus papurtė galvą.

- Nors ir aktyvavę skaitiklį, spinduliai nėra atominės kilmės. Tai kažkas naujo, bet vaikinai iš laboratorijos nenorėjo pjaustyti dėžės į gabalus...

- Tegul tik būtu pabandę! - Talahasę iki širdies gelmių papiktino užuominos apie tokį vandalizmą. - Tai gali būti unikali retenybė. Ar dėžė buvo atidaryta?

Najus vėl pakratė galvą.

- Neaptikome jokių matomų sklendžių. Be to, pagalvojome, kad nereikėtų kišti nagų prie dėžės, kol neaišku, kas tai per daiktas. Dabar papasakokite apie skeptrą - kas tai yra ir kur jį radote?

- Senovinėse Afrikos karalystėse buvo tikima, jog tautos sielą įmanoma paslėpti kokiam nors vertingame artefakte. Prieš šimtą metų ašančiai stoji į karą su anglais, nes pastarųjų gubernatorius pareikalavo karaliaus sosto, kaip valdžios perdavimo ženklo. Netgi pats karalius neturėjo teisės ant jo sėdėti. Įsitaisęs ant demblio tegalėdavo ranka prisiliesti prie sosto, ir tik tuo atveju, jei reikėdavo paskelbti kokį svarbų potvarkį arba tituluotis valdovu. Šventasis sostas įkūnijo ašančiams visą genties protėvių galią; jis turėjo ne tik giliai religinę, bet ir politinę reikšmę - būtent to nesugebėjo išsiaiškinti anglai, prieš pateikdami savo reikalavimus.

Panašius protėvių ir dievybių simbolius turėjo ir kitos gentys. Kartais, mirus karaliui, juos

paslėpdavo specialioje buveinėje, iš kurios ištraukdavo tik tada, kai reikėdavo "patarimo" sprendžiant esminius įstatymų pokyčius arba visos giminės ateitį. Kai kuriose gentyse šių nepaprastos vertės artefaktų nematydavo niekas, išskyrus šventikus.

Manoma, kad Liuiso Bruko rastasis skeptras - tai vienas iš tokių simbolių, kuris yra dvigubai vertingesnis, kadangi buvo iškrapštytas iš labai keistomis legendomis apipintos vietos.

- Iš kur? Iš Sudano?

- Ne, tai įvyko daug toliau į vakarus, netoli Čado ežero. Senovinė legenda byloja, kad arabų-etipų Aksamo karalystei nugalėjus Meroję, šios valdovų klanas - pats kilęs iš Egipto faraonų ir atkakliai propagavęs senąjį tikėjimą - spruko į vakarus ir įsikūrė šalia Čado ežero. To niekas negalėjo įrodyti, bent jau iki įspūdingo daktaro Bruko atradimo - neišgrobstytos kapavietės su galybe artefaktų ir sarkofagu, kuriame vietoj kūno gulėjo skeptras.

- Palaidota tautos siela, - tyliai tarstelėjo Džeisonas.

Talahasė linktelėjo.

- Galbūt. Išlikusių užrašų nepavyko iššifruoti, nes merojų kalba niekada nebuvo išversta,

nepaisant to, kad jie naudojo egiptiečių hieroglifus. Atsitiktinė daktaro Bruko mirtis praeitais metais gerokai pristabdė artefaktų rūšiavimo bei identifikavimo darbus.

- Tiesiog neįtikėtina, kad jam buvo leista išsi-vežti iš šalies tokį turtą, - pastebėjo Najus. - Tos naujosios tautos labai pavydžiai saugoja savo lobius - ypač nuo mūsų.

- Mus taip pat pribloškė šis faktas, - pripažino Talahasė. - Tačiau jis gavo būtinus oficialius leidimus. - Šiek tiek padvejojusi mergina pridūrė: - Visas reikalas atrodė kažkoks keistas, tarsi dėl nesuvokiamų priežasčių jie būtų patys norėję atsikratyti radiniais.

Džeisonas prisimerkė.

- Gal, jų manymu, tas skeptras kelia kokią grėsmę?

Najus atsisuko į jaunuolį.

- Jūs pats tuo tikite?

Džeisonas patraukė pečiais.

- Maištai prasidėdavo ir dėl menkesnių priežasčių. Nepamirškite ašančių ir jų sosto.

- Bet jūs minėjote, jog tai įvyko prieš gerą šimtmetį! - paprieštaravo Najus.

- Afrika labai sena. Ji regėjo trijų civilizacijų iškilimą ir nuopuolį - ar net daugiau nei trijų,

kadangi visiškai neaišku, kas valdė Zimbabvę arba gynybinius įjangos įtvirtinimus. Žmonės Afrikoje pasižymi gera atmintimi. Vėlesniųjų laikų karaliai gal ir neturėjo metraštininkų, tačiau lygiai taip pat, kaip ir Europos keltų lordai, kurie nė neįsivaizdavo, kas yra toji rašytinė kalba, jie paskirdavo žmones iš savo giminės, sugėbančius įsiminti faktus, genealogijas, įsakus, paskelbtus prieš tris keturis amžius, ir pacituoti juos reikiamu metu. Tarp afrikiečių tokie įgūdžiai taip paprastai neišnyksta.

Talahasė buvo pasirengusi nebyliai nusikvatoti. Džeisonas įsibrovė į jos sritį, nors praeityje ne kartą numodavo ranka į mirtinai nuobodžius, jo nuomone, komentarus bei pokalbius apie archeologiją. Kam rūpi, kas įvyko prieš du tūkstančius metų? Geriausias laikas yra čia ir dabar.

- Hmmm. - Najus atsilošė kėdėje už rašomojo stalo. Jis nežiūrėjo nei į jaunuolius, nei į dėžę. Sėdėjo primerkęs akis, tarytum būtų giliai susimąstęs.

Talahasė nutraukė tylos akimirką.

- Aš siūlyčiau... - įžūliai pradėjo ji. Galų gale niekas nesiteikė paaiškinti, kokius įgaliojimus turi Najus. (Tiesa, sprendžiant iš Džeisono telefono skambučio ir skubraus jo kvietimo atvykti,

galima teigti, kad žilaplaukis užima ypač svarbią padėtį, tačiau niekada viešai neskelbia savo pareigų, jei tik sugeba išsisukti nuo tokios būtinybės.) - Aš siūlyčiau jums padėti dėžę į muziejaus seifą. Manau, kad vienintelis daktaras Keris pajėgtų ją identifikuoti, jei būtent to jums reikia.

Najus išsprogino akis ir kurį laiką įdėmiai dėbsojo į merginą, lyg bandydamas suvokti tikrąsias jos mintis. Talahasė kilstelėjo smakrą, visiškai ramiai atremdama jo žvilgsnį.

- Gerai, - nusprendė žilaplaukis. - Be to, norėsiu pamatyti tą jūsų "skeptrą". Tik ne dabar. Iš pradžių reikėtų išsiaiškinti, kas paslėpė dėžę saugojimo kameroje. Robinsai, eikite su ja... - vyriškis dirstelėjo į savo rankinį laikrodį. - Kiek suprantu, muziejus netrukus užsidarys. Verčiau paskubėkite. Visai nebūtina pritraukti dėmesio neįprastais veiksmais, juolab jei šis daiktas turi politinę potekstę.

Vyriškis pakėlė nuo žemės lagaminą, kurį tuojau pat atidarė. Didelei Talahasės nuostabai, jo vidus buvo apkaltas metalu. Ištraukęs žnyplės Najus atsargiai suėmė dėžę ir įkišo ją į lagaminą. Pastarąjį įteikė Robinsui, kai Talahasė atsistojo.

- Taip, panele Mitford, jo vidus apsaugotas

švino sluoksniu. Mes nenorime rizikuoti su radiacija, net jei ir nežinome jos kilmės. Tegul lagaminą neša Robinsas. Kada pasirodys Keris?

- Jau turėtų būti atvykęs.

- Gerai. Pasakykite jam, kad paskambintų šiuo numeriu... - Najus pakeverzojo kelis skaičius ant kortelės. - ... kai tik galės. Ačiū už pagalbą, panele Mitford. Padėkite lagaminą su visu jo turiniu į seifą. Robinsas jus nuveš.

Vyriškis nusigręžė ir pakėlė telefono ragelį, tarytum Talahasė būtų ištirpusi ore. Mergina prabilo tik tuomet, kai už nugaros užsidarė kabineto durys.

- Kuo jis save laiko? Džeimsu Bondu?

Džeisonas pakratė galvą.

- Neklausinėk manęs, mergyt. Galiu pasakyti tiek, jog net pats Didysis Vadas nesulauktų šiltesnio sutikimo, jei užsimanytų kyštelėti čia savo nosį. Aš tesu smulki žuvelė ir buvau iškviestas todėl, kad vakar kažkur kažkas iš valdžios guzų pasakė: "Vaje, ar tik nebus tai iš Afrikos!" Paskui išrausė iš kompiuterio informaciją apie vietinius, galinčius bent šį tą papasakoti apie radinį. Ir štai aš čia. Iš karto supratau, kad dėžė senovinė - nieko nelaukdamas paskambinau tau....

Pastabos

- 1) Maždaug 182 cm.
- 2) Nomarchas - sen. Egipte valdytojas, faraono vietininkas.